

Vergaderjaar 2025–2026

31 535

Architectuur en Ruimtelijke Ordening

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING EN VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 oktober 2025

In Nederland staan we voor grote, urgente uitdagingen bij het inrichten en beheren van de fysieke leefomgeving. Verschillende doelen, zoals op het vlak van woningbouw, energietransitie, economie, natuur en landbouw, concurreren met elkaar in de beperkte ruimte. Dit leidt maar al te vaak tot complexe en trage besluitvorming en soms tot keuzes waarbij de belangen van één of enkele partijen domineren ten koste van andere belangen. Het is dan ook noodzakelijk om sneller meer evenwichtige en praktische oplossingen te vinden voor prangende ruimtelijke knelpunten in het hier en nu. En tegelijkertijd te werken aan plannen voor de lange termijn, voor de inrichting van onze toekomstige samenleving.

Goed ruimtelijk ontwerp, en ontwerpend onderzoek in het bijzonder, is hierbij hard nodig. Het levert – via verbeeldingskracht – concrete, uitvoerbare ideeën op voor de vraagstukken die om de ruimte concurreren. Tegelijkertijd houdt het rekening met de identiteit van een plek, en verbetert het de kwaliteit van de leefomgeving. Met een ruimtelijke ontwerpende aanpak worden de kansen en consequenties van mogelijke keuzes en oplossingen inzichtelijk en dus bespreekbaar gemaakt. Zodoende kunnen verschillende perspectieven en belangen samengebracht worden in een gezamenlijk plan van aanpak. Daarmee wordt verandering niet alleen uitvoerbaar, maar ook breed gedragen.

De kracht van ontwerp en verbeelding kan en moet veel vaker worden ingezet voor het oplossen van de grote uitdagingen dan we tot nu toe doen. Niet alleen bij het Rijk, maar juist ook daar waar de opgaven concreet samenkomen: bij onze medeoverheden, in de regio's, in steden en dorpen. Want juist daar worden de uiteindelijke oplossingen voor de samenhangende opgaven het meest zichtbaar, tastbaar en voelbaar.

Denk bijvoorbeeld aan de opgaven rond de Hollandse Waterlinies. In de «Werkplaats Kraag van Utrecht» zetten Rijk, Provincie Utrecht en

gemeente Utrecht gezamenlijk ontwerpend onderzoek in om een wenkend en realistisch perspectief te ontwikkelen. In dat perspectief worden de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies in de Kraag van Utrecht verzilverd én wordt voldoende ontwikkelruimte geboden voor de inpassing van de urgente en meervoudige opgaven die nu en in de nabije toekomst in en rondom de stad Utrecht om ruimte vragen.

Met de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp (ARO) geven we ruimtelijk ontwerp een stevige plek bij het aanpakken van grote ruimtelijke vraagstukken. VRO en OCW werken al sinds 2012 samen om de noodzakelijke kennis, ervaring en condities voor deze werkwijze te stimuleren. De ambitie is dat de inzet van ruimtelijk ontwerp op alle plekken in het land bereikbaar en vanzelfsprekend wordt bij het werken aan samenhangende ruimtelijke opgaven.

We zetten deze actieagenda voort, met inbegrip van een bezuiniging van 24% op het budget vanaf 2026. Vanaf 2026 besteden we jaarlijks € 3,4 miljoen aan ARO. Dat is een stevige basis om door te gaan. VRO en OCW dragen ieder de helft van het budget bij.

De komende drie jaar werken we samen met verschillende partners om de inzet van ruimtelijk ontwerp bij de grote opgaven verder te versterken. In het meegestuurde uitvoeringskader staat hoe we dit gaan doen. De komende maanden zullen we dit kader in overleg met de uitvoeringspartners nader invullen.

Het slagen van onze inzet hangt samen met het enthousiasme en de betrokkenheid van velen. Daarom is ARO 2026–2028 ook een uitnodiging: denk en doe mee. Dat geldt voor andere departementen en uitvoeringsdiensten, maar ook voor inwoners, ondernemers, ontwerpers, marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Draag het belang van de kwaliteit van onze leefomgeving uit, sta open voor elkaars blik en koester de kracht van de verbeelding. Zo bouwen we samen aan een fijne leefomgeving voor iedereen. Aan de slag!

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
M.C.G. Keijzer

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Moes

BIJLAGEN

Volgnummer	Naam	Classificatie
1	Uitvoeringskader ARO 2026–2028	